

Utvärderingsrapport med anledning av utvärdering av Utbildningssociologiämnet

Inledning

Under 2021 genomgick utbildningen i utbildningssociologi en utvärdering enligt fakulteten för utbildningsvetenskapers utvärderingsmodell. Utvärderingen omfattade utbildningarna utbildningssociologi A-C (distans och utbildningssociologi A inom ramen för Sociologiprogrammet), det internationella masterprogrammet i utbildningssociologi, masterprogrammet i utbildningsvetenskap med inriktning mot utbildningssociologi och forskarutbildningen i utbildningssociologi.

Vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier leds arbetet med utbildningsutvärderingarna av biträdande prefekt, i nära samarbete med företrädare för de olika utbildningar som institutionen ansvarar för. Det konkreta arbetet med självvärdering med mera genomförs av grupper knutna till respektive utbildning. I utbildningssociologins fall har en arbetsgrupp bestående av studierektor Emil Bertilsson, prof. Mikael Börjesson, docent Ida Lidegran, doktoranden Pablo Lillo Cea och studenten Cornelia Gustavsson arbetat med en självvärdering och tagit fram underlag till bedömargruppen.

Bedömargruppen, som utsetts av Fakulteten för utbildningsvetenskaper efter förslag från prefekten, har bestått av docent Sverre Wide, professor Agneta Linné, professor György Nováky och fil. kand. Jonathan Madeland (extern studentrepresentant). Sverre Wide har varit ordförande för bedömargruppen.

Självvärderingen och det insamlade underlaget tillgängliggjordes för bedömargruppen 1 september 2021. Bedömargruppen genomförde under oktober månad intervjuer med 1) studierektor Emil Bertilsson, prof. Mikael Börjesson och docent Ida Lidegran, 2) tre lärare och en doktorand i ämnet utbildningssociologi, samt 3) 4 studenter (1 på grundutbildningen och 3 på masternivå) i ämnet utbildningssociologi. Bedömargruppen lämnade över sin rapport till institutionen den 2 december. Ett seminarium med bedömargruppen, representanter från fakultets- och institutionsledningarna samt berörda lärare arrangerades den 14 december.

Utvärderingens genomförande

I enlighet med institutionens tidsplan genomfördes förberedelse för utvärderingen (sammanställning av material, författande av självvärdering, kontrakterande av extern bedömargrupp etc.) under vårterminen 2021 och bedömargruppens arbete under höstterminen 2021.

Självvärdering

Självvärderingen är indelad i tre delar, en för respektive utbildningsnivå, grundutbildning, masterutbildning och forskarutbildning. Universitetslektor Ida Lidegran hade huvudansvar för delen om grundnivån, professor Mikael Börjesson för avsnitten om avancerad nivå och forskarutbildning. Universitetslektor och tillika studierektor i ämnet Emil Bertilsson koordinerade helheten och ansvarade för insamlingen och sammanställningen av underlag och dokumentation om utbildningarna. Ämnes- och handledarkollegiet i utbildningssociologi läste och kommenterade ett utkast av självvärderingen. I samband med detta inbjöds även hela doktorandgruppen i utbildningssociologi att läsa och kommentera utkastet.

De tre avsnitten i självvärderingen har var och ett behandlat de 11 utvärderingsaspekter föreskrivna i fakulteten för utbildningsvetenskapers modell för utbildningsutvärderingar (UTBVET 2018/153) och Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar (UFV 2015/475).

Underlag

Det underlag som togs fram och tillgängliggjordes för bedömargruppen bestod av (utöver självvärderingen):

- Verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser från institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier (2015–2020).
- Kursplaner och litteraturlistor.
- Kursvärderingar och kursrapporter.
- Studiehandledningar och *Orientation guide* (internationella masterprogrammet).
- Uppsatser i utbildningssociologi på C- och masternivå.
- Doktorsavhandlingar i utbildningssociologi.
- Förteckning över undervisande personal.
- Förteckning över doktorander, handledare, doktoranders progression och position efter disputation.
- Studentdata: sökandesiffror (master) registreringar, godkända resultat, examinerade.

Utvärderingsseminarium

Utvärderingsseminariet genomfördes den 14 december 2021. Vid seminariet deltog, utöver bedömargruppen, arbetsgruppen som arbetat med självvärderingen, biträdande prefekt, representanter från fakulteten samt ett antal lärare från det utbildningssociologiska kollegiet. Vid seminariet presenterade bedömargruppen inledningsvis sina generella slutsatser av utvärderingen och därefter följde en öppen diskussion.

De viktigaste slutsatserna av utvärderingen

Inledningsvis bör nämnas att arbetet med självvärderingen och den genomgripande översynen av ämnet på alla nivåer har varit givande och, oavsett utfall av bedömargruppens utvärdering, gett ämnet många insikter och synliggjort områden som har utvecklingspotential. En del av de synpunkter som framkommer i bedömargruppens utvärdering har i viss utsträckning redan varit föremål för ett pågående kvalitetsarbete

inom kollegiet (ex. ett större kursplanerevideringsarbete av kurserna på grundnivå under 2021).

Det allmänna omdömet som framkommer i bedömagruppens rapport samt utifrån utvärderingsseminariet kan på ett övergripande plan sammanfattas utifrån de tre övergripande frågor som utvärderarna inledningsvis ställde i sin utvärderingsrapport:

- *Håller utbildningarna en tillräckligt hög akademisk nivå?*
- *Håller utbildningarnas genomförande en tillräckligt hög akademisk nivå?*
- *Håller den miljö i vilken utbildningen bedrivs en tillräckligt hög akademisk nivå?*

På samtliga dessa tre frågor lämnar bedömagruppen ett tydligt positivt svar men med vissa anmärkningar när det gäller utbildningens genomförande (se nedan).

Styrkor med utbildningen

De främsta styrkorna med utbildningarna som lyfts fram kan sammanfattas med följande punkter:

- En hög akademisk nivå på utbildningarna med kompetenta och engagerade lärare.
- Integreringen mellan forskning och utbildning är stark (särskilt på master- och forskarutbildningsnivå).
- Graden av internationalisering och internationella samarbeten på master- och forskarutbildningsnivå framstår som en särskild styrka.

Utöver detta lyfter bedömare fram att ämnets doktorsavhandlingar präglas av mycket hög kvalitet och att studenter på masternivå varje år lyckas producera ”anmärkningsvärt gedigna uppsatser”. Ytterligare positiva aspekter som speciellt framhävts är den höga kompetensen bland lärarna, att samtliga lektorer är forskningsaktiva och användandet av internationella gästlärare.

Identifierade svagheter och utvecklingsområden

De svagheter med utbildningarna som påpekas kan sammanfattas med följande punkter:

- Lärandemålen på grundutbildningen A-C är tämligen allmänt hållna enligt bedömagruppen, vilket i sin tur kan bidra till svårigheter att ge överblick över utbildningen samt utvärdera huruvida målen uppnås.
- Arbetet med kursutvärderingar behöver ses över och utvecklas och studenters känsla av delaktighet i utbildningen kan stärkas.
- Internationaliseringen av grundutbildningen är underutvecklad och bör stärkas.
- Grundutbildningen på distans A-C framstår inte som välintegrerad i den akademiska miljön.

Vid sidan av dessa övergripande synpunkter presenterar bedömare i sin rapport ett antal ytterligare förbättringsförslag och synpunkter värda att ta i beaktande:

- Bedömagruppen föreslår tätare och mer formaliserade kollegiala samtal, avseende bl.a. hur utbildningsmålen ska tolkas och uppfyllas.
- Lärarkapaciteten i form av antal professorer/seniora forskare kan eventuellt behöva förstärkas i form av viss nyrekrytering för att kunna svara mot växande behov.

- Handledarresursen kopplat till masteruppsatserna är snålt tilltagen.

Planerade åtgärder och utvecklingsinsatser

I det följande tas utgångspunkt i föreslagna förbättringsområden som lyfts fram ovan med tillhörande konkreta åtgärder.

När det gäller den första punkten ovan om målformuleringar på kurserna inom utbildningssociologi A–C finns ett behov att göra en övergripande genomlysning av kursernas innehåll och inbördes relation. En sådan översyn har delvis redan inletts i och med anpassningen gentemot Sociologiprogrammet, med revideringar av kursplaner, översyn av progression samt det arbete med utveckling av bedömningskriterier som pågått etc., men det finns anledning att fortsätta och formalisera detta arbete. Som en konkret åtgärd avser institutionen:

- tillsätta en arbetsgrupp ledd av studierektor och bestående av lärare med erfarenhet av kurserna på de olika nivåerna. Denna arbetsgrupp skulle förslagsvis inleda sitt arbete under höstterminen 2022 och redovisa sitt arbete före utgången av 2022.

De konkreta arbetsuppgifterna, utöver översynen av målformuleringar och koppling mellan generella mål, kursmål och examinationer, skulle innefatta även andra punkter identifierade i bedömargruppens utvärdering bl.a.:

- se över behovet att tydliggöra kursernas färdighetsmål,
- förslag till förbättringar gällande arbete med kursvärderingar. Under VT 2022 ansöker delar av lärarkollegiet i utbildningssociologi om projektmedel för utbildningsförnyelse och pedagogiska utveckling (PUMA) för projektet ”Kvalitativ kursutvärdering och studentmedverkan vid distansutbildningar: Ett pedagogiskt utvecklingsarbete”. Projektet innefattar en intervjustudie med distansstudenter inom utbildningssociologi och syftar till att utveckla former för kvalitativ kursutvärdering samt ökad studentmedverkan i distansutbildningar.
- göra en översyn över bemanning och behovet av att inkludera fler lärare i de olika delkurserna.

Delvis relaterat till ovanstående är behovet av formaliserade kollegiala samtal inom lärargrupperna, både inom respektive nivå A; B och C, samt masterutbildningen, och mellan de olika nivåerna. Ett sådant arbete har redan inletts, bl.a. i form av lärarträffar, och kommer under vårterminen 2022 utvecklas ytterligare.

Gällande bedömargruppens synpunkter på en svag internationalisering av grundutbildningen så finns det fog för sådana slutsatser, om man utgår från distanskurserna och den typ av internationalisering som omfattar utbyten med andra lärosäten (slutsatsen från bedömargruppen är också att det som vanligtvis beskrivs som ”internationalisering hemma” anses vara tillfredställande på grundutbildningen). Det bör tilläggas att inom ramen för Sociologiprogrammet sker en satsning på internationalisering där studenter rekommenderas att göra utbyten inom termin 4 eller 5. Tillsammans med Sociologiska institutionen har informationstillfällen om utbyten organiserats och intresset förefaller vara stort från studenternas sida. Det är ambitionen framöver att utnyttja

erfarenheterna av internationella utbyten inom Sociologiprogrammet på ett sådant sätt så att detta även kommer distansstudenterna tillgodo. Konkreta åtgärder:

- Arrangera gemensamma digitala informationsträffar för distansstudenter och Sociologiprogramsstudenter (aktuellt tidigast under vt 2023).
- Möjliggöra erfarenhetsutbyten mellan Sociologiprogramsstudenter som gjort utlandsutbyten och distansstudenter (kan med fördel ske i samband med de föreslagna informationsträffarna).
- Ytterligare stärka de internationella inslagen på kursnivå genom att se över innehåll, kurslitteratur och möjligheten att använda internationella gästlärare även på grundutbildningen.

Det är även förhoppningen att en fortsatt satsning på internationalisering av master- och forskarutbildning (som bedömargruppen värderade som mycket stark) kommer att öka möjligheterna till internationella inslag även på grundutbildningen. En konkret åtgärd kopplat till masterprogrammet kommer samarbeten med andra internationella masterprogram att utvecklas, bl.a. gällande samläsning av kurser.

Avseende bedömargruppens slutsats att grundutbildningen på distans A–C inte framstår som välintegrerad i den akademiska miljön finns det här vissa utmaningar kopplade till hur kurserna är sammansatta och de särskilda villkor som gäller för distansstudier. Det är uppenbart så att distansstudier tenderar locka studenter med väldigt olika förväntningar på studierna, där en stor grupp inte ser en stark kontakt med den pågående forskningen i ämnet som särdeles högt eftertraktat. Däremot finns det anledning att fundera över vilka möjligheter som finns att erbjuda studenter som har intresse en större känsla av delaktighet i den akademiska miljön. Här kan bland annat lärdomar från pandemin och den ökade digitala verksamheten utnyttjas. Under hösten 2022 införs även obligatoriska seminarier även på distanskurserna i utbildningssociologi, förhoppningsvis kan detta leda till en känsla av större delaktighet bland studenterna. Konkreta åtgärder:

- Inledningsvis behöver en kartläggning göras bland distansstudenter för att få ett mer omfattande underlag gällande behov och önskemål bland studentgruppen.
- Erbjuder fler forskningsseminarier digitalt där distansstudenter bjuds in att delta.
- Förbättra informationen till grundutbildningsstudenterna avseende möjligheten till fortsatta studier på master- och forskarutbildningsnivå.

Bedömargruppen lyfter i sin utvärderingsrapport även behovet av att förstärka lärarkapaciteten i en expanderande verksamhet på samtliga nivåer. Under 2022 genomför institutionen ett arbete med att skapa en långsiktig kompetensförsörjningsplan (se VP 2022). Analysen av behoven i utbildningssociologi inkluderas i det arbetet.

Fakultetsnämndens slutsats och kommentar

Fakultetsnämnden konstaterar att utvärderingen visar att utbildningen i utbildningssociologi har många styrkor. Fakultetsnämnden ser att de planerade åtgärderna är adekvata och utvärderingen föranleder inte några åtgärder utöver dessa. Åtgärderna följs upp av utbildningsutskottet i den ordinarie årliga uppföljningen.